

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobce: **JUDr. L. M.**, zastoupeného Mgr. Ladislavem Rychtářem, advokátem, se sídlem Kakosova 978/4, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Karmelitská 7, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí ministryně žalovaného ze dne 16. 2. 2010, č. j. 28892/2009 - I/3, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, č. j. 5 Ad 9/2010 - 35,

takto:

Návrh žalovaného na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti **se zamítá.**

Odůvodnění:

Městský soud v Praze v záhlaví uvedeným rozsudkem zrušil rozhodnutí ministryně žalovaného ze dne 16. 2. 2010, č. j. 28892/2009 - I/3, kterým byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zastaveno řízení o žádosti stěžovatele o jednorázovou peněžní náhradu podle nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalovaný kasační stížnost a požádal o přiznání odkladného účinku své kasační stížnosti. Tuto žádost o přiznání odkladného účinku odůvodnil tak, že v případě, že by Nejvyšší správní soud nepřiznal kasační stížnosti odkladný účinek a žalovaný by musel poté vydat ve věci rozhodnutí, jímž by přiznal žalobci jednorázovou peněžní náhradu ve výši 100 000 Kč, bylo by takové rozhodnutí žalovaného podnětem pro ostatní osoby v podobné situaci jako žalobce, aby si rovněž o náhradu požádali. K tomu žalovaný uvedl, že „dle předběžných průzkumů, které byly prováděny na vysokých školách, nemá dle stávajícího znění nařízení vlády č. 122/2009 Sb. nárok na jednorázovou peněžní náhradu z důvodu vyloučení ze studia v období od 1. 1. 1957 do 17. 11. 1989 více než 1400 osob“. Z toho pak žalovaný dovodil, že by se hypoteticky právní nárok přiznaný soudem žalobci mohl týkat asi 1400 osob a celkové náklady na odškodnění by tak mohly představovat až 140 milionů korun. Tento výdaj by

pak byl problematický z pohledu potřeby přijímat úsporná opatření v souladu s rozhodnutím vlády.

Žalobce se pak k návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku vyjádřil tak, že nejsou dány důvody pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. K tomu uvedl, že případným podnětem pro podávání žádostí podle výše citovaného vládního nařízení č. 122/2009 Sb. osobami v obdobném postavení jako žalobce, byl už samotný žalovaným napadený rozsudek městského soudu. S ohledem na skutečnost, že podle citovaného vládního nařízení bylo podávání žádostí limitované datem 31. 12. 2011, pak již nyní žádné další žádosti nemohou být podávány. Žalovaným vypočtená částka 140 milionů korun pak nemá co do činění s odkladným účinkem posuzované kasační stížnosti, týká se pouze teoretických úvah o možném dopadu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci samé. Žalobce se domnívá, že k odkladnému účinku není žádný důvod. Pokud by se v budoucnosti ukázalo, že navzdory rozsudku městského soudu nemá žalobce na odškodnění nárok, tak ho jednoduše vrátí.

Kasační stížnost nemá podle § 107 s. ř. s. odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat; přitom užije přiměřeně ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. Novelou soudního řádu správního, provedenou zákonem č. 303/2011 Sb., došlo s účinností od 1. 1. 2012 ke změně právní úpravy podmínek pro přiznání odkladného účinku žaloby v § 73 s. ř. s. Podle nového znění § 73 odst. 2 s. ř. s. lze žalobě přiznat odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Na rozdíl od předchozí právní úpravy tak již není nutné prokazovat tzv. nenahraditelnou újmu žalobce (resp. důvodnou obavu z její hrozby), ale nepoměr mezi následkem (tj. „újmou“), která by žalobci vznikla nepřiznáním odkladného účinku, a případnou újmou, která by mohla vzniknout jiným osobám, pokud by k odložení účinků jinak závazného rozhodnutí došlo. Přiznání odkladného účinku nesmí být současně v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

Otázkou, zda správní orgán může v řízení o kasační stížnosti podat návrh na přiznání odkladného účinku a zda může být jeho návrhu vyhověno, se Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 - 49, publikovaném pod č. 1255/2007 Sb. NSS. Co do možnosti podání návrhu správním orgánem lze přitom závěry vyslovené rozšířeným senátem v uvedeném rozhodnutí vztáhnout i na novou právní úpravu, účinnou od 1. 1. 2012: *„I správní orgán může navrhnout při podání kasační stížnosti, aby jí byl přiznán odkladný účinek, a to ze stejných důvodů jako žalobce (§ 73 odst. 2 a 4, § 107 s. ř. s.). Samotné podání kasační stížnosti, není-li ze zákona spojeno s odkladným účinkem či nebyl-li vysloven soudním rozhodnutím, nemá však na plnění povinností správním orgánem žádný vliv.“* Z usnesení rozšířeného senátu dále vyplývá, že zákonné podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, ač stanoveny shodně pro všechny stěžovatele (žalobce, osobu zúčastněnou na řízení, žalovaného), budou zjevně opřeny o jiné skutkové okolnosti podle toho, která z procesních stran je uplatní.

S ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení před soudem nicméně nelze žalovanému správnímu orgánu upírat právo obrátit se v případě nesouhlasu s výsledky

soudního přezkumu provedeného krajským soudem na Nejvyšší správní soud s kasační stížností a požadovat přiznání odkladného účinku.

V posuzované věci se jedná o žalobu proti konkrétnímu správnímu rozhodnutí žalovaného, a to rozhodnutí, jímž bylo zastaveno správní řízení o přiznání odškodnění podle vládního nařízení č. 122/2009 Sb. Pokud pak žalovaný spatřuje újmu v tom, že by podle příslušného vládního nařízení musel v budoucnu přiznat odškodnění 1400 osobám a že by tím byl narušen veřejný zájem spočívající v úsporných opatřeních vlády, nezbyvá Nejvyššímu správnímu soudu než konstatovat, že veškeré předložené argumenty směřují k definitivnímu rozhodnutí soudu ve věci samé a dokonce k hypotetickým precedenčním důsledkům definitivního rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které by bylo v neprospěch žalovaného.

Pokud žalovaný jako stěžovatel odůvodňuje újmu, které má odkladný účinek jeho kasační stížnosti zabránit, náklady, které hypoteticky v budoucnu mohou vzniknout, pokud se všechny vládním nařízením opomenuté oběti komunistického režimu z řad neprávem vyloučených studentů budou soudně domáhat svých nároků, pak odkladný účinek kasační stížnosti v této věci nemůže podávání žalob nikterak zabránit. A to tím spíše, že citované vládní nařízení ve svém § 2 odst. 2 stanoví: „*Písemnou žádost o přiznání jednorázové náhrady (dále jen „žádost“) lze podat u ministerstva podle odstavce 1 nejpozději do 31. prosince 2011, jinak nárok na ni zaniká.*“ Žalovaný pak neuvedl, že by nějaké osoby v totožném právním postavení jako žalobce v nařízením stanovené lhůtě své nároky uplatnily. Žalovaný tedy své tvrzení o újmě, které by se hypoteticky mělo týkat většího počtu osob, nepodpořil argumentem, že by se snad mělo jednat o osoby ve stejné skutkové a právní situaci jako žalobce.

Nejvyšší správní soud k věci rovněž dodává, že v demokratickém právním státě, jímž podle čl. 1 Ústavy Česká republika je, nemůže žádný státní orgán spatřovat jako svou újmu realizaci práva jednotlivce na soudní ochranu. Podávání správních žalob je projevem práva na soudní ochranu, garantovaného čl. 36 a 37 Listiny základních práv a svobod, a cílem žádného státního orgánu nemůže být omezování tohoto práva.

Nejvyšší správní soud v tomto případě tedy neshledal v argumentaci stěžovatele žádný přesvědčivý důvod, proč by měl kasační stížnosti stěžovatele přiznat odkladný účinek, a proto návrh stěžovatele v souladu s § 107 a § 73 s. ř. s. zamítl. Tímto svým rozhodnutím Nejvyšší správní soud nikterak nepředjímá konečné rozhodnutí ve věci samé.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu